Fasader i Praha

1.mai i år ble Tsjekkia som ett av ti nye land medlem av EU. Vi har levd med dette landet som en del av Øst-Europa, bak Jernteppet helt til grepet falt i 1989, men hele historien forteller noe annet - at landet tar plass i Sentral-Europa hvor de alltid har tilhørt, for det meste under navnet Böhmen.

Praha er nå kjent som en av de mest spektakulære byer i Europa, en historisk by på grunn av arkitektur og byggeskikker som gjennom århundrer har skapt dagens turistmeteropol.

Praha ligger midt i Böhmen, nærmest i en gryte hvor elven Moldau (Vltava på tsjekkisk) flyter igjennom, hvor man sier at den eksakte grunnleggelse fant sted i år 723, men som har vokst litt etter litt med små landsbyer mellom to borger som til slutt ble en enhetlig by. Praha ble et knutepunkt mellom eldgamle handelsveier i alle retninger i Mellom-Europa.

På 1300-tallet var Praha blitt til en storhet. -Praha var på den tiden en livlig handels- og universitetsby og en av de vakreste og mest storslåtte byer i Europa, skriver Karsten Alnæs i sin historiske bokserie. Praha ble ikke bare et senter i Böhmen, men for hele Det Hellige Romerske Rike. Det ble bygget steinbroer som forbandt den gamle bydel på høyre side med den mindre bydel nedenfor borgen på den venstre, hvor den 500 meter lange Karlsbroen med 16 buespenn er den mest kjente (fra 1333). Karlsuniversitetet ble grunnlagt tiåret etter som det første tyske universitet i riket.

Praha ble gjennom renessansen på 1500-tallet ytterligere forsterket som et senter med bred kontakt med andre europeiske herskerhus. Til Praha kom malere, musikere, forfattere og alkymister fra hele verden. Århundrer senere ble Josefa, Prahas femte bydel som tidligere het Ghetto, den viktigste jødeby i Europa og det bærer den fortsatt preg av.

I 1918 ble Praha hovedstad i den nye nasjonen Tsjekkoslovakia og Borgen der oppe ble sete for republikkens president.

Håndverkere av i dag

Norges malermestere i organisasjonen MLF (Maler- og byggtapetsermestrenes Landsforbund) arrangerte i år sin generalforsamling til Praha. Jens Petter Lunde er malermester i Oslo. Her er hans inntrykk fra Praha:

-For meg som håndverker er det selvfølgelig de mange flotte bygninger som imponerer - med detaljene, som bladgull lagt på smijern, og at de har klart å behold alt sammen til tross for styresettet, til sammenligning med for eksempel Øst-Berlin, som er det verste tilfellet jeg har sett. Jeg var i Praha første gang i 1989, det året Muren falt - selv da var det fint der.

Jens Petter Lunde benyttet også anledningen til å snakke med tsjekkiske håndverkere som utførte fasadearbeid (for to dollar timen). -Generelt kan man si at de har orden i sakene når de arbeidet. Alt virket veldig skikkelig. Tsjekkerne er kjent som dyktige håndverkere og Praha er på mange måter et speilbilde av denne skikkeligheten.

For malermester Ole Andreas Klaveness i Oslo var det første besøk i Praha. -Denne delen av Europa har vært dramatisk så det holder, oppsummerer Klaveness.

-Ved bygging og utsmykking har det aldri vært noe klart skille mellom håndverkere og kunstnere; det har vært mer av en tradisjon. Flere århundrer før dette igjen holdt Michelangelo og da Vinci på og de var rene multihåndverkere. Alt forteller om en enorm rikdom, spesielt innenfor den katolske kirke.

-Bykjernen i Praha er litt trist, nesten trykket, men ofte så flott at man nærmest blir målløs. Når man ser i byer i Tyskland, Frankrike, Italia og nå i Praha slår det meg alltid at vi i Norge har vært og er et nøkternt land. Ute i Europa må de ha hatt kraftige visjoner og et stort behov for å markere seg. Og det er forunderlig at så mye står igjen etter alle krigene.

Klaveness påpeker også at tsjekkerne fortsatt jobber med tegl og kalkpuss etter gamle prinsipper, mens vi i Norge har fått en tradisjon med bruk av sement. -Når det handler om disse gamle håndverk her hjemme, får vi nå hjelp av håndverkere fra andre land fordi de har tatt vare på denne tradisjonen.

Se Fargemagasinet nr. 4/2004